

POSTANOWIENIE

Dnia 31 lipca 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu Wydział I Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSA Marek Górecki

Sędziowie: SA Roman Stachowiak, SA Jan Futro (spr.)

po rozpoznaniu dnia 31 lipca 2014 r. na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa E. M.

przeciwko Towarzystwu (...) SA z siedzibą w W.

o zapłatę

na skutek zażalenia powódki

na postanowienie Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 5 czerwca 2014 r.

sygn. akt XIV C 243/14

1. zmienia zaskarżone postanowienie w punkcie 3 i nie obciąża powódki kosztami zastępstwa procesowego poniesionymi przez pozwanego;
2. zasądza od pozwanego na rzecz powódki 340 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania zażaleniowego.

Jan Futro Marek Górecki Roman Stachowiak

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Okręgowy w Poznaniu po wezwaniu do udziału w sprawie w charakterze pozwanego Polskiego (...) w W. (pkt 1.) i zwolnieniu od udziału w sprawie dotychczasowego pozwanego Towarzystwa (...) SA z siedzibą w W. (pkt 2.) zasądził od powódki na rzecz tego ostatniego kwotę 3617 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego (pkt 3.).

W uzasadnieniu wskazał, że powódka w pozwie z dnia 27 lutego 2014 r. domagała się zasądzenia od pozwanego Towarzystwa (...) S.A. z siedzibą w W. kwoty 80 000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 13 września 2013 r. do dnia zapłaty oraz kosztami postępowania.

W odpowiedzi na pozew Towarzystwo (...) Spółka S.A. z siedzibą w W. wniosło o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powódki na rzecz pozwanego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych, zarzucając brak legitymacji procesowej biernej, podając, iż pozwanym w sprawie powinno być Polskie (...).

Pismem z dnia 5 maja 2014 r. powódka wniosła o wezwanie na podstawie art. 194 § 2 k.p.c. do udziału w sprawie Polskiego (...) w W. w charakterze pozwanego, zwolnienie Towarzystwa (...) S.A. z siedzibą w W. do udziału w sprawie po uzyskaniu jego zgody na wstąpienie Polskiego (...) w W. w jego miejsce w postępowaniu w charakterze pozwanego, oddalenie wniosku o zasądzenie kosztów procesu powódki na rzecz pozwanej.

Powódka wniosła o nieobciążanie jej tymi kosztami zarzucając, że określiła stronę zobowiązaną na podstawie posiadanych przez nią informacji, iż postępowanie likwidacyjne prowadzone było przez poprzednika prawnego pozwanego (...) S.A. Powódka podniosła, że z dokumentacji posiadanej w chwili zgłaszania pozwanemu szkody w żaden sposób nie wynikało, iż podmiot ten działał wyłącznie jako korespondent. Wprawdzie powódka dostrzeża, że w dokumentacji wskazano, iż przysługuje jej prawo do dochodzenia roszczeń na drodze postępowania wobec Polskiego (...), jednakże pozwany w żaden sposób nie wyjaśnił swojego stanowiska.

Sąd Okręgowy wskazał, że zaszła tu sytuacja przewidziana w art. 194 § 1 k.p.c. W myśl natomiast art. 194 § 2 k.p.c., w razie wyrażenia zgody na zmianę strony pozwanej, dotychczasowy pozwany może w terminie dwutygodniowym złożyć sądowi wniosek o przyznanie kosztów od strony powodowej, niezależnie od późniejszego wyniku sprawy.

Literalna wykładnia wskazanego przepisu nie daje żadnych podstaw do stosowania w analizowanym przypadku ogólnych zasad dotyczących kosztów postępowania, w tym w szczególności art. 102 k.p.c., na który powoływała się powódka. Co więcej, podkreślić należy, że powódka przed wniesieniem pozwu miała świadomość, że właściwym podmiotem do dochodzenia roszczeń w niniejszej sprawie jest Polskie (...). Okoliczność ta została wprost wyartykułowana w piśmie z dnia 22 czerwca 2001 r. dotyczącym zakończenia postępowania wyjaśniającego w kwestii odpowiedzialności cywilnej uczestników wypadku, które do akt sprawy załączyła sama powódka. W niniejszym piśmie wskazano, że w przypadku braku akceptacji przedstawionego w piśmie stanowiska osoby poszkodowane mają prawo dochodzić swych roszczeń na drodze postępowania cywilnego przed sądem powszechnym wskazując jako stronę pozwaną Polskie (...). Przy czym okoliczność, że Towarzystwo (...) S.A. z siedzibą w W. nie wyjaśniło, dlaczego ten podmiot wskazuje, jako właściwy dla dochodzenia roszczeń nie ma wpływu na przedmiotowe rozstrzygnięcie w zakresie przyznania kosztów. Uznając żądanie zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za zasadne, na mocy powołanych powyżej przepisów oraz § 2 ust. 1 i § 6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (t.j. Dz. U. z 2013 r. nr 461). Sąd zasądził od powódki na rzecz Towarzystwa (...) S.A. z siedzibą w W. kwotę 3 617 zł.

Na postanowienie to w części, w jakiej orzeczono o kosztach zastępstwa procesowego zażalenie wniosła powódka zarzucając mu naruszenie błędną wykładnię art. 194 § 2 k.p.c. (w zażaleniu jak wynika z jego uzasadnienia oczywiście błędnie: 180 § 2 k.p.c.) poprzez uznanie, że do rozstrzygnięcia w przedmiocie kosztów procesu wskutek złożenia wniosku strony pozwanej w trybie tego artykułu o zwrot kosztów procesu nie może mieć zastosowania art. 102 k.p.c. oraz błędną wykładnię art. 102 k.p.c. wskutek uznania, że nie zachodzi wypadek szczególnie uzasadniony uzasadniający nieobciążanie powódki kosztami procesu pozwanej.

W konsekwencji wniosła o zmianę zaskarżonego postanowienia i oddalenie żądania zasądzenia kosztów procesu oraz zasądzenie od pozwanej na rzecz powódki kosztów postępowania zażaleniowego wg norm przepisanych.

W uzasadnieniu wskazała, że strona nie widzi żadnego racjonalnego powodu, aby Sąd w przypadku wniosku złożonego w trybie art. 194 k.p.c. nie mógł zastosować art. 102 k.p.c. i nie obciążać strony przegrywającej kosztami procesu, względnie obciążyć ją w mniejszym stopniu.

Powódka w sposób uzasadniony skierowała swoje roszczenia do pozwanego. Ten nie uznał swojej odpowiedzialności. Jednakże najistotniejszą w sprawie jest okoliczność, iż uzasadniając swoje stanowisko pozwany wskazał, jako wyłączną przyczynę odmowy wypłaty zadośćuczynienia pogląd prawny w myśl którego umowa odpowiedzialności cywilnoprawnej nie obejmuje możliwości wypłaty świadczeń opartych na art. 448 k.c. w zw. z art. 24 § 1 k.c..

Powódka dostrzeża, że ostatni akapit wspomnianego pisma zawiera pouczenie, iż w przypadku braku akceptacji poglądu pozwanego, przysługuje jej prawo do dochodzenia roszczeń na drodze postępowania wobec Polski (...). Zauważyć jednakże należy, iż pozwany nie wskazał, dlaczego ten podmiot wskazuje, jako właściwy dla dochodzenia roszczeń.

Pozwany wniósł o oddalenie zażalenia i zasądzenie kosztów postępowania zażaleniowego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Zażalenie jest zasadne.

Przed wszystkim wskazać należy, że w powołanym w uzasadnieniu piśmie poprzednika prawnego pozwanej z dnia 22 czerwca 2001 r. (...) SA stwierdziło, że przejmuje pełną odpowiedzialność kierowcy niemieckiego za spowodowanie wypadku i przyznało opisane w tym piśmie odszkodowanie.

Z kolei (...) SA w piśmie z dnia 28 sierpnia 2013 r. odmówiło spełnienia roszczenia powódki wskazując na merytoryczne zarzuty dotyczące stosowania przywoływanego przez nią prawa materialnego. W ostatnim akapicie tego pisma wskazało, że powódce przysługuje j prawo do dochodzenia roszczeń na drodze postępowania wobec Polskiemu (...). Pozwany nie wskazał jednak, dlaczego ten podmiot wskazuje, jako właściwy dla dochodzenia roszczeń powódki.

Przepisy Działu I Tytułu V Księgi pierwszej kodeksu postępowania cywilnego określają zasady rządzące w procesie a dotyczące rozstrzygnięcia o zwrocie kosztów procesu. Podstawowy statuujący zasadę odpowiedzialności za wynik sprawy przepis art. 98 § 1 k.p.c. stanowi, że strona, która przegrała sprawę cywilną ma obowiązek zwrotu przeciwnikowi kosztów obrony, tj. tych, które są niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (por. §§ 2 i 3 art. 98). W dziale tym ustawodawca przewidział jednak szereg odstępstw od tej zasady kierując się również zasadami zawinienia, kompensaty oraz słuszności. Ustawodawca, bowiem przyznaje sądowi pewną swobodę w zasądzaniu kosztów procesu, gdy stosowaniu zasady odpowiedzialności za wynik sporu sprzeciwiają się m.in. względy słuszności, co wyraża się stwierdzeniem, że w przypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów (art. 102 k.p.c.).

Koszty zastępstwa procesowego są częścią kosztów procesu konsekwencją, czego jest możliwość w szczególnie uzasadnionych wypadkach zastosowania dyspozycji art. 102 k.p.c.. Podkreślić należy, że ten ostatni przepis znajduje zastosowanie w sytuacji, gdy istnieją przewidziane przepisami o zwrocie kosztów procesu podstawy do ich zasądzenia, ale sąd uwzględniając szczególne okoliczności sprawy uznaje za zasadne odstępstwo od obciążania nimi strony.

Niewątpliwie przepisy szczególne mogą wyłączyć stosowanie niektórych przepisów tego działu. I tak niewątpliwie przepis art. 194 § 2 k.p.c. wyłącza stosowanie przepisu art. 98 k.p.c. odrywając uprawnienie do zwrotu kosztów procesu od ostatecznego wyniku sprawy a także art. 109 k.p.c. określającego ogólny termin wygaśnięcia roszczenia o zwrot kosztów procesu.

Sąd Apelacyjny nie podziela jednak wyrażonego przez Sąd Okręgowy poglądu, że przepis ten wyłącza stosowanie innych dotyczących orzekania o zwrocie kosztów procesu norm a w szczególności, że wyłącza stosowanie normy zawartej w art. 102 k.p.c.

W konsekwencji zgłoszone na podstawie art. 194 § 2 k.p.c. żądanie przyznania kosztów nie oznacza konieczności wydania wyłącznie orzeczenia zasądzającego te koszty. Nie można sprzecznie z rozważaniami poczynionymi na wstępie pominąć, że gdyby powódka nie wstąpiła z wnioskiem zmierzającym do przekształcenia podmiotowego po stronie pozwanej i proces przegrała, sąd mógłby w stosunku do niej, jako strony przegrywającej, odstąpić ze względów słuszności na podstawie art. 102 k.p.c. obciążania jej kosztami procesu. Tym bardziej więc przepis powinien być stosowany w sytuacji odstąpienia przez powódkę od dochodzenia roszczenia od pozwanego, gdy wskazano w toku procesu na brak legitymacji bierniej po stronie tego pozwanego.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego w niniejszej sprawie zachodzą podstawy do odstąpienia od dochodzenia od pozwanej kosztów procesu.

Wskazane przez Sąd Apelacyjny wyżej fakty świadczą o tym, że powódka miała uzasadnione powody do przekonania, iż pozwany jest biernie legitymowany w niniejszym procesie. W postępowaniu przedprocesowym odmawiał spełnienia

roszczenia powódki wskazując na merytoryczne zarzuty dotyczące stosowania prawa materialnego. Czyniąc to i nie wskazując na znany sobie niewątpliwie fakt, że biernie legitymowanym jest Polskie (...) nie wyprowadził powódki z błędu, w jakim pozostawała. Z samego faktu wskazania możliwości kierowania roszczeń przeciwko temu Biuru nie wynikał fakt braku legitymacji biernej pozwanego. O wiadomym pozwanemu znaczeniu tego faktu świadczy i to, że argument ten podniósł już w odpowiedzi na pozew i to jako jedyny argument.

Zgodzić się więc też należy z powódką, że pozwany nie dopełnił w sposób właściwy ciążących na nim z mocy art. 14 ust. 3 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim (...) (j.t. Dz. U. z 2013 r. poz. 392) obowiązków informacyjnych w postępowaniu przedprocesowym.

Zachodzą zatem szczególne podstawy do odstąpienia od obciążania powódki kosztami poniesionymi przez pozwanego.

Wobec powyższego Sąd Apelacyjny na podstawie art. 102 k.p.c. w zw. z art. 386 § 1 k.p.c. oraz art. 397 § 2 k.p.c. orzekł jak w punkcie 1 postanowienia. O kosztach postępowania orzeczono zgodnie z treścią art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z oraz w zw. z § 6 pkt 3 oraz § 13 ust. 2 pkt 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (j.t. Dz. U. z 2013 poz. 461). Na koszty te składa się opłata sądowa w wysokości 40 zł oraz koszty zastępstwa procesowego w wysokości 300 zł.

Jan Futro Marek Górecki Roman Stachowiak